

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік та контроль зобов'язань (на прикладі
ТОВ «Одіс Марін Груп»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ФМОІТ

Бабкова Марія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Чернишова Людмила

Вікторівна

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Розрахункові операції супроводжують бідь-яке підприємство протягом діяльності та спричиняють виникнення зобов'язань. Співвідношення зобов'язань підприємства до власного капіталу свідчить про фінансову стійкість й незалежність та можливість виживання на ринку.

Зобов'язання – це залучені із різних джерел кошти і надмірна їх наявність може негативно вплинути на платоспроможність підприємства. У повсякденній реальності підприємства також стикаються з невиконанням договірних зобов'язань, невчасним погашенням заборгованості та проведенням неефективної політики комерційного кредитування, що збільшує ризики виникнення фінансових втрат. Відповідно зобов'язання мають бути під пильним наглядом управлінського персоналу підприємства і для ефективної політики управління має бути створене належне обліково-аналітичне забезпечення. Тому основними завданнями є забезпечення точності формування інформації про зобов'язання в системі обліку, розкриття інформації про них у звітності та відповідність зобов'язань в облік прийнятим стандартам.

Для підвищення аналітичності обліку необхідна його раціональна організація, що забезпечується вдосконаленням документообігу. Що дасть можливість при мінімальних затратах проводити контроль та аналіз діяльності підприємства. Належно організований документообіг сприяє своєчасній інформації про зобов'язання, а відтак, її аналізу для управлінських рішень і забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Безпосередньо практика свідчить про наявність теоретичних і практичних проблем, які зумовлені розбіжностями у підходах до обліку в Україні та західних країнах; суперечливими положеннями міжнародних стандартів фінансової звітності, покладеними в основу Положень (стандартів) бухгалтерського обліку; відсутністю комплексності в реформуванні державних інституцій України.

Актуальним питанням обліку, контролю та аналізу зобов'язань присвячені наукові доробки вітчизняних вчених, серед них можна виділити: М.Т. Білуху, С.Ф. Голова, В.В. Завгороднього, Є.В. Мних, В.В. Сопка, В.Г. Швеца та інших, а також зарубіжних: К. Друрі та К. Хітчинг.

Проте наявність багатьох дискусійних питань потребує подальших досліджень і зумовила вибір теми дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є вивчення теоретичних, науково-методичних та прикладних питань з обліку, контролю і аналізу зобов'язань та розробка пропозицій щодо удосконалення обліку та контролю зобов'язань на підприємстві.

Відповідно до зазначеної мети в роботі були поставлені наступні завдання:

- Дослідити економічну сутність зобов'язань та напрямки їх класифікації;
- Визначити нормативно-правову базу, яка регулює облік зобов'язань;
- Дослідити оцінку зобов'язань в бухгалтерському обліку;
- Надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «Одіс Марін Груп»;

- Визначити особливості обліку зобов'язань підприємства, які виникають в результаті торгових та інших операцій;
- Проаналізувати зобов'язання та фінансовий стан підприємства;
- Дослідити методику контролю зобов'язань;
- Визначити порядок управління зобов'язаннями та шляхи удосконалення обліку зобов'язань на підприємстві.

Об'єкт і предмет дослідження. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку, контролю та аналізу зобов'язань. Об'єктом дослідження виступають зобов'язання ТОВ «Одіс Марін Груп».

Методи дослідження. В ході наукових пошуків використовували наступні методичні прийоми та способи: порівняння – для співставлення даних, виявлення спільних рис та відмінностей процесів і явищ; аналізу та синтезу – для деталізації об'єкта дослідження на складові частини; групування – для виявлення залежності показників і концептуальних ознак; табличний (графічний) - наочне зображення результатів дослідження; середніх і відносних величин – дослідження рівня використання облікової інформації в управлінській діяльності.

Інформаційною базою дослідження слугували нормативні та законодавчі документи, що регламентують організацію та ведення обліку в Україні, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених довідково-інформаційні видання, дані мережі Інтернет, річна фінансова звітність; первинні та зведені документи, реєстри обліку ТОВ «Одіс Марін Груп».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади обліку зобов'язань**» розглянуто економічну сутність та класифікацію зобов'язань, нормативно-правове забезпечення зобов'язань, а також проведено оцінку зобов'язань в бухгалтерському обліку.

У другому розділі «**Діюча практика обліку зобов'язань у ТОВ «Одіс Марін Груп»**» наведено загальну економічну характеристику, особливості обліку та шляхи удосконалення обліку зобов'язань за договірними та недоговірними зобов'язаннями на підприємстві ТОВ «Одіс Марін Груп».

У третьому розділі «**Контроль та аналіз зобов'язань на підприємстві**» зазначено методику контролю зобов'язань, проаналізовані результати діяльності підприємства та наведені процедури управління зобов'язаннями на підприємстві.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі бакалавра здійснено теоретичне узагальнення і розв'язання науково-практичного завдання визначення, організації та методики обліку аналізу та контролю зобов'язань на підприємстві.

Проведені дослідження надали можливість сформулювати такі висновки:

1. Єдине поняття зобов'язань в економічній літературі відсутнє. Також різне трактування наведене і в законодавстві, яким регулюються зобов'язання.

Проте більшість визначень трактує зобов'язання як борг на користь інших осіб. З фінансового погляду зобов'язання передбачає обмін ресурсами, які мають грошовий вимір. З бухгалтерського погляду джерелом виникнення зобов'язань є розрахункові відносини підприємства з контрагентами за конкретними фактами господарської діяльності після здійснення однією із сторін передбачених у договорі дій (або бездіяльності). Зобов'язання можуть виникати з договорів або інших юридичних фактів, зокрема односторонніх правочинів, завдання шкоди та безпідставного набуття, збереження майна.

2. Різноманітність зобов'язань ґрунтується на багатьох нормативних актах. Основними нормативними документами, які регулюють зобов'язання в Україні, є Господарський та Цивільний кодекси України, в яких наведено дефініційний апарат та формулюються підстави виникнення господарських зобов'язань, визначаються майново-господарські зобов'язання. Основний нормативний документ, який регламентує відображення в обліку - це НПСБО 11 «Зобов'язання».

3. Для правильної організації обліку зобов'язань важливим аспектом є їх оцінка та момент виникнення. Вчені продовжують інтерпретувати оцінку як компонент методу бухгалтерського обліку. При цьому головний акцент робиться на тому, що вона являє собою безпосередньо вираз майна підприємства у грошовій формі з метою узагальнення даних у бухгалтерському обліку та звітності. Оцінка зобов'язань для підприємств, які використовують національні стандарти обліку, залежить від того чи є зобов'язання поточним чи довгостроковим.

Оцінка довгострокових зобов'язань для вітчизняних підприємств має певні труднощі, які стосуються вибору ставки дисконтування для визначення теперішньої вартості, оскільки немає єдиного підходу.

4. Для практичної частини дослідження було обрано ТОВ «Одіс Марін Груп» - транспортно-експедиторське підприємство. До 2022 року компанія здійснювала свою діяльність переважно в портах Одеської області, через блокування портів була вимушена перебудувати логістичні шляхи і зараз орієнтується на відправлення чи отримання вантажів у портах Гданськ та Гдиня та перевалку вантажів у м. Клевань.

ТОВ «Одіс Марін Груп» відноситься до ЗРЛ логістичних операторів і надає комплексний логістичний аутсорсинг. Компанія взята на облік в органах контролю за платниками податків як платник податку на прибуток на загальних засадах та платник ПДВ.

Компанія демонструє стабільне збільшення обсягів діяльності, за 4 роки чистий дохід збільшився на 1850,3 тис. грн. проте собівартість реалізації збільшується швидше ніж чистий дохід від реалізації, що позначається на валовому прибутку. Збільшення витрат компанії впливає на показник рентабельності, який зменшився за період, який досліджувався у 4 рази.

Загальною причиною збільшення витрат у підприємства є військова агресія та блокування морських портів України. Відповідно ускладнилися логістичні шляхи, що негативно впливає на їх вартість. Додатково ринок

логістичних послуг має дефіцит вантажів і підприємства вдаються до демпінгування цін та несумлінної конкуренції.

5. Підприємство серед зобов'язань найбільшу частку у структурі має по комерційним зобов'язанням - на основі договорів купівлі-продажу. Для обліку отриманих та наданих авансів компанія не використовує окремі рахунки 681 та 371. Також було встановлено, що компанія не проводить інвентаризацію зобов'язань належним чином, оскільки по деяким контрагентам не відбулося зміни залишків заборгованості протягом досліджуваного періоду.

У Звіті про фінансовий стан відсутня заборгованість за товари, роботи, послуги але відповідно до оборотно-сальдової відомості по рахунку 631 у підприємства заборгованість є як за дебетом так і за кредитом. Тому ми рекомендуємо відображати заборгованість розгорнуто: кредитові залишки у складі рядку 1615 «Заборгованість за товари, роботи та послуги», а дебетові залишки у складі 1155 «Інша поточна дебіторська заборгованість».

6. Відносно недоговірних зобов'язань, вони представлені зобов'язаннями по оплаті праці, по соціальному страхуванню, податкам та розрахункам з підзвітними особами, де також були виявлені певні недоліки обліку. Час роботи експедитора фактично може включати роботу і в нічні години, але на підприємстві не проводиться ані відображення цих фактів у таблиці ані доплата за роботу у нічний час.

Відповідно до вимог законодавства заробітна плата підлягає обов'язковій індексації у межах прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб. Проте у ТОВ «Одіс Марін Груп» індексація не проводиться.

7. Було проведено аналіз зобов'язань підприємства та визначено, що коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за період, що досліджувався, збільшився з 12,75 у 2020 році до 237,87 у 2022 році. Компанія не використовує кредиторську заборгованість для фінансування власних дебіторів. Показники ліквідності свідчать про те, що всі поточні зобов'язання можуть бути покриті як за рахунок оборотних активів так і за рахунок грошових коштів. Всі коефіцієнти ліквідності відповідають нормативним значенням і підприємство є платоспроможним. У ТОВ «Одіс Марін Груп» дебіторська заборгованість перевищує кредиторську у 3,32 рази у 2020 році, 44,59 раз у 2021 році та 13,88 раз у 2022 році.

8. ТОВ «Одіс Марін Груп» відноситься до мікро підприємств і кількість працівників не сприяє виконанню дієвому внутрішньому контролю зобов'язань.

Для покращення платіжної дисципліни та своєчасного проведення розрахунків по грошовим зобов'язанням можна рекомендувати підприємству складати платіжні графіки та дотримуватися їх, що унеможливить появу порушень, пов'язаних з недотриманням строків платежів. Також до розпорядчого документа про організацію та ведення бухгалтерського обліку (облікову політику) необхідно включити певні положення (додатки), які безпосередньо стосуються обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Застосування наданих нами рекомендацій щодо вдосконалення обліку, економічного аналізу та внутрішнього контролю зобов'язань є запорукою платоспроможності та майбутнього розвитку ТОВ «Одіс Марін Груп».

АНОТАЦІЯ

Бабкова М.А. «Облік та контроль зобов'язань (на прикладі ТОВ «Одіс Марін Груп»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит» –
(шифр та назва спеціальності) (назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю зобов'язань підприємства, методика та організація обліку, контролю, оцінка внутрішнього контролю у ТОВ «Одіс Марін Груп».

Проаналізовано економічну сутність зобов'язань, наведено класифікацію за різними ознаками, визначено особливості організації обліку зобов'язань, досліджено правове законодавство, що регулює облік, наведена характеристика ТОВ «Одіс Марін Груп», визначені особливості обліку зобов'язань підприємства та надані рекомендації з удосконалення, проведено дослідження внутрішнього контролю, наведено процедуру управління зобов'язаннями та проведено аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства.

Запропоновано використовувати рахунки авансів, проводити аналіз зобов'язань на предмет списання застарілих, проводити індексацію зарплати.

Ключові слова: зобов'язання, кредиторська заборгованість, кредитори, ліквідність, рентабельність, облік, контроль.

ANNOTATION

Babkova Marya. «Accounting and control of liabilities (by the example of Odis Marine Group LLC)»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» (code and name of the specialty)
for the educational program «Accounting and audit».
(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2023.

The work deals with theoretical aspects of accounting and control of enterprise liabilities, methods and organization of accounting, control, and assessment of internal control in Odis Marine Group LLC.

The author analyzes the economic essence of liabilities, provides a classification by various features, defines the peculiarities of organization of liabilities accounting, studies the legal legislation regulating accounting, provides a description of Odis Marine Group LLC, identifies the peculiarities of accounting for liabilities of an enterprise and provides recommendations for improvement, conducts a study of internal control, provides a procedure for managing liabilities, and analyzes the financial and economic activities of an enterprise.

There were proposed to use advance accounts, analyze liabilities to write off obsolete ones, and index wages

Keywords: liabilities, accounts payable, creditors, liquidity, profitability, accounting, control.